Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Mari Karmen Toledo Eskamendi

Hondarribia, Gipuzkoa (1928)

Aurkibidea

Biografia

Gaintxurisketan jaioa, Jaitzubiako kantinan. Ama bertakoa zuen, eta bi familia bizi ziren kantinan. Izeba zen tabernako eta dendako arduraduna. Beraiek lau senide ziren eta lehengusuak bederatzi. Zortzi urte zituenean estazio-etxe batera joan ziren bizitzera, kantinatik gertu: aitak, Lezokoa bera, topoan egiten zuen lana. Eskolan etxe ondoan ibili zen hasieran eta gero Errenterian, mojetan. Topoz joaten ziren eskolara, debalde zuten. Hiru ahizpak neskame joan ziren. Mari Karmen 13 urterekin Errenteriara bidali zuten, Kaputxinotako mina lantegiko arduradunaren etxera. Hamar urte egin zituen han zerbitzatzen, Pasai Donibanera ezkondu zen arte. Xeberiano Sistiagarekin ezkondu zen, eta hiru seme-alaba izan zituzten.

Zintak

HON-083

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Etxeberria, Idoia
- **Data**: 2011-12-01
- **Iraupena**: 85 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Etxeberria, Idoia

Pasarteak

1. Gaintxurisketako kantinan jaioa

- **Erref**: HON-083/002
- **Iraupena**: 0:03:06. **Hasi**: 00:00:37. **Bukatu**: 00:03:43
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:
Gaintxurisketan jaioa, kantinan. Zortzi urterekin etxez aldatu ziren; aitak topoko trenbidean egiten zuen lana, eta estazio etxera joan ziren bizitzera. Izeba zen kantinako arduraduna. Eskola ondoan zuten. Maistra Irundik joaten zen.

2. Kantinako lan banaketa I

- **Erref**: HON-083/004
- **Iraupena**: 0:02:45. **Hasi**: 00:03:51. **Bukatu**: 00:06:36
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Kantinan bizi ziren. Izeba egoten zen tabernan. Lehengusuekin harreman ona zuten. Kantinara langileak joaten ziren. Ogitartekoak. Ama ere tabernan egoten zen.

3. Aita, topoko kapataza; trena debalde

- **Erref**: HON-083/005
- **Iraupena**: 0:03:01. **Hasi**: 00:06:36. **Bukatu**: 00:09:37
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Trenbideko langileak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Topoko arduradunetako bat zen aita (tranbia deitzen dio topoari). Trenbideak konpondu behar izaten ziren. Errenteria eta Irun bitarteko zatia kontrolatzen zuen. Euskotren. Debalde zuten, eta eskolara ere topoan joaten ziren Errenteriara, mojetara.

4. Izeba fruta saltzera Irunera

- **Erref**: HON-083/007
- **Iraupena**: 0:02:32. **Hasi**: 00:10:26. **Bukatu**: 00:12:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Ama ahizpari laguntzen ibili zen beti, baserriarekin eta kantinarekin. Izeba Irunera joaten zen fruta saltzera. Lehengo fruta oraingoa baino hobea zen. Umetan etxean laguntzen zuen.

5. Josten ikasten; moja ikastetxea

- **Erref**: HON-083/008

- **Iraupena**: 0:03:02. **Hasi**: 00:12:58. **Bukatu**: 00:16:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:
Lau senide ziren. Hiru ahizpak neskame joan ziren. 13 urterekin joan zen bera Errenteriara. Josten ibili zen aurretik. Mojekin erdaraz eta frantsesez; ikastetxean bazkaltzen zuten.

6. Dotrina eta Jaunartzea

- **Erref**: HON-083/010
- **Iraupena**: 0:02:04. **Hasi**: 00:16:08. **Bukatu**: 00:18:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina

Laburpena:
Ez ziren dotrinara joaten, Hondarribia urruti geratzen zelako. Euskarazko dotrina. Jaunartzeko soinekoa, lehengusuarena. Astigarragan bazkaldu zuten.

7. Bizimodua Errenterian; festetan Hondarribira eta Irunera

- **Erref**: HON-083/011
- **Iraupena**: 0:03:54. **Hasi**: 00:18:12. **Bukatu**: 00:22:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Beste toki batzuetara jaietara
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:
Mezara Errenteriara joaten ziren, dantzara ere bai. Oso gutxi joaten ziren Hondarribira, festetan eta. Irungo San Martzialetara aitarekin joaten ziren, amak egindako soineko berriekin. Egunpasa joaten ziren Guadalupera, oinez. Bueltan, tranbian.

8. Bizikleta gustatu, baina ezin eduki

- **Erref**: HON-083/015
- **Iraupena**: 0:01:22. **Hasi**: 00:26:55. **Bukatu**: 00:28:17
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak

Laburpena:
Bizikleta asko gustatzen zitzaion, baina ez zuten. Kantinan ibiltzen zen. Izebaren sotoan ikasi zuen.

9. Konfesatzera joateko beldurrez

- **Erref**: HON-083/018
- **Iraupena**: 0:01:55. **Hasi**: 00:30:17. **Bukatu**: 00:32:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Bezperak. Konfesatzera joateko, beti beldurrez. Kongregaziokoa zen, eta ezin zuten helduta dantza egin. Gurasoen aginduetara bizi ziren; amak esanda joan zen neskame.

10. Kantinako lan banaketa II

- **Erref**: HON-083/019
- **Iraupena**: 0:03:24. **Hasi**: 00:32:12. **Bukatu**: 00:35:36
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Kantinako janari denda. Inguruko baserrietatik joaten ziren erostera. Amak baserriko lanak egiten zituen, eta arropa garbitu. Amona ez zen etxetik ateratzen; ume denak berak hazi zituen. Ogia.

11. Geltokia, beraien bizitokia

- **Erref**: HON-083/020
- **Iraupena**: 0:01:08. **Hasi**: 00:35:36. **Bukatu**: 00:36:44
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Topoko geltokian bizi ziren, jada desagertua; kantinatik gertu zegoen. Topoa eta trena, biak pasatzen ziren handik. Etxea nolakoa zen.

12. Tela erosi eta jostunarengana

- **Erref**: HON-083/022
- **Iraupena**: 0:02:45. **Hasi**: 00:38:42. **Bukatu**: 00:41:27
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Lanbideak » Sastreak, jostunak

Laburpena:
Baratze txiki bat zuten, eta untxiak. Errenteriara joaten ziren erosketak egitera. Jostunak egiten zituen jantziak, tela norberak erosita. Donostian denda asko zeuden. Puntuzko jertseak egiten zituen. Alabentzat Jaunartzerako soinekoa egin zuten.

13. Umeak etxean jaiotzen ziren

- **Erref**: HON-083/025
- **Iraupena**: 0:02:02. **Hasi**: 00:42:04. **Bukatu**: 00:44:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak

Laburpena:
Umeak etxean izan zituen. Don Enrike medikua eta Errenteriako emagina. Bost senidetik lau atera ziren aurrera. Haurdunaldia tabua zen.

14. Dena aprobetxatzen zen

- **Erref**: HON-083/027
- **Iraupena**: 0:02:21. **Hasi**: 00:44:35. **Bukatu**: 00:46:56
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Kanpoko jendearekin harremana

Laburpena:
Ijitoei beldurra zieten. Eltzeak eta aterkiak konpontzen zituzten. Dena aprobetxatzen zen. Ondo janzten ziren. Labaderoak eta garbitasun pertsonala. Urik ez zuten etxean, argia bai.

15. Neskametzako bizimodua

- **Erref**: HON-083/030
- **Iraupena**: 0:05:13. **Hasi**: 00:50:44. **Bukatu**: 00:55:57
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:
Errenterian egon zen neskame, kaputxinotako lantegiaren etxean. Hango senar-emazteen kontuak. Real Compañia Asturiana de Minas. Hango lanak eta bizimodua.

16. Neskametzako bizimodua II

- **Erref**: HON-083/031
- **Iraupena**: 0:04:07. **Hasi**: 00:55:57. **Bukatu**: 01:00:04

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:
Umeak zaintzen zituen neskame zegoela, eta baita etxeko lanak egin ere. Plantxa. Lanparak emakumeak garbitzen zituen. sua piztu, janaria prestatu... denetik egin zuen. Gela guztietan zegoen tximinia. ez zen erosketak egitera ateratzen.

17. Neskametzako bizimodua III

- **Erref**: HON-083/032
- **Iraupena**: 0:01:21. **Hasi**: 01:00:04. **Bukatu**: 01:01:25
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:
Bisitak. Lantegiko administratzailea zen etxeko gizona; bulegoan zortzi bat lagun izaten ziren.

18. Neskametzako bizimodua IV

- **Erref**: HON-083/034
- **Iraupena**: 0:02:05. **Hasi**: 01:02:05. **Bukatu**: 01:04:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:
Mezara Errenteriara joaten zen. Igande arratsaldea libratzen zuen, eta alamedara joaten zen. Bilerak. Beste neskame batekin ateratzen zen. Dantza. Banda eta gramola. Biteri kalean paseatzen zuten, eta kremazko bonba jan.

19. Errenteriako lantegiak

- **Erref**: HON-083/038
- **Iraupena**: 0:01:47. **Hasi**: 01:07:11. **Bukatu**: 01:08:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Bidasoa Behereko lantegiak

Laburpena:
Errenteriako lantegiak aipatzen ditu. Gaileta lantegiak eta artile lantegia.

20. Neskametzako bizimodua V

- **Erref**: HON-083/040

- **Iraupena**: 0:00:52. **Hasi**: 01:10:09. **Bukatu**: 01:11:01
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:
Gutxi irabazten zuen neskame bezala. Atera zenean 75 pezeta kobratzen zituen. Bi urte egin zituen nobiotan.

21. Erditzea eta bataioa

- **Erref**: HON-083/042
- **Iraupena**: 0:03:19. **Hasi**: 01:12:27. **Bukatu**: 01:15:46
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak

Laburpena:
Haurdunaldian ez ziren medikutara joaten. Hirugarrenarekin joan zen. Medikuari deitu zioten. Lehenengo erditzea gogorra izan zen. Indarberritzeko, salda eta ardoa. Azkar bataiatzen zituzten umeak. Linboa. Elizan sartzea. "Amaidina".

22. "Amaidina"

- **Erref**: HON-083/044
- **Iraupena**: 0:02:05. **Hasi**: 01:16:30. **Bukatu**: 01:18:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:
Amaidina, apaidina. Amautxia, aitautxia. San Markos opila oparitzen zion izebak.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-10-30

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com